

Avrupa Uyrukluk Sözleşmesi

6 Kasım 1997'da Strasbourg'da imzaya açılmış ve 1 Mart 2000'de yürürlüğe girmiştir. Henüz Türkiye tarafından imzalanmamıştır.

Önsöz

Avrupa Konseyi üyesi Devletler ve bu sözleşmeyi imzalayan diğer devletler, Avrupa Konseyinin amacının üye ülkeler arasında daha büyük bir birlik gerçekleştirmek olduğunu düşünerek,

Uyrukluk, çok uyrukluluk ve uyruksuzluğa ilişkin bir çok uluslararası belgeyi hatırd tutarak, Uyrukluğa ilişkin sorunlarda hem bireylerin hem de devletlerin meşru çıkarlarının hesaba katılması gerekliliğini tanıyarak,

Mümkün olduğunca uyruksuzluğun önüne geçmeyi, uyrukluğa ilişkin hukuki ilkelerin ilerici gelişimine katkıda bulunmayı ve bunların iç hukuka aktarılmasını arzulayarak,

Uyrukluğa ilişkin hususlarda ayrımcılığı önlemeyi arzulayarak,

İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesi'nin 8. Maddesinin içerdiği biçimde aile hayatına saygı gösterilmesi hakkının farkında olarak,

Devletlerin çok uyrukluluğa ilişkin farklı yaklaşımlarını dikkate alarak ve her devletin, bir uyruğun başka bir devletin uyrukluluğunu elde etmesi veya buna sahip olmasının için kendi iç hukuku bakımından doğuracağı sonuçları serbestçe kararlaştırmak hakkına sahip olduğunu tanıyarak,

Çok uyrukluluğun sonuçlarına, özellikle çok uyrukluların hak ve yükümlülüklerine ilişkin olarak, uygun çözümler bulma arzusunda mutabık kalınarak,

İki veya daha fazla Taraf Devlet uyrukluluğuna sahip kişilerin sadece bir devletin askeri yükümlülüğünü yerine getirmesi gerekliliğinin arzu edildiğini düşünerek,

Uyrukluk sorunlarından sorumlu ulusal yetkili kuruluşlar arasında uluslararası işbirliğinin geliştirilme ihtiyacını düşünerek,

Aşağıdaki hususlarda mutabakata varmışlardır:

BÖLÜM I- Genel Konular

Madde 1- Sözleşmenin Konusu

Bu sözleşme, gerçek kişilerin uyrukluluğuna ilişkin ilkeler ve kurallar ile çok uyrukluluk halinde askeri yükümlülükleri düzenleyen Taraf devletlerin iç hukuklarının uyması gereken kuralları koyar.

Madde 2- Tanımlar

Sözleşmenin amacı bakımından:

- “uyrukluk” kişi ile devlet arasında hukuki bağ olup kişinin etnik kökenini göstermez;
- “çok uyrukluluk” aynı kişi tarafından aynı anda iki veya daha fazla uyrukluluğa sahip olmayı ifade eder;

c) “çocuk” çocuğa uygulanacak hukuka göre daha önce rüşt (ergenlik)’e eriştiğine dair bir hüküm bulunmadıkça, 18 yaşın altındaki kişilere denir;

d) “iç hukuk” ulusal hukuk sistemi içinde yer alan her türlü anayasa, yasa, tüzük, resmi emirler, içtihatlar, gelenek hukuku ve uygulama ile bağlayıcı uluslararası metinlerden çıkan kurallar anlamına gelir.

BÖLÜM II- Uyrukluğa İlişkin Genel İlkeler

Madde 3- Devletin Yetkisi

1. Her devlet kendi hukukuna göre kimlerin kendi uyrukluğuna tabi olduğuna karar verecektir.
2. Bu yasa, uygulanabilir uluslararası sözleşmeler, uluslararası gelenek hukuku ve uyrukluğa ilişkin genel kabul gören hukuk ilkeleri ile tutarlı olduğu ölçüde diğer Devletlerce de kabul edilecektir.

Madde 4- İlkeler

Her Taraf Devletin uyrukluğa ilişkin kuralları aşağıdaki ilkelere dayanacaktır:

- a) herkes bir uyrukluk hakkına sahiptir;
- b) vatansızlık önlenektir;
- c) hiç kimse kasten uyrukluğundan yoksun bırakılmayacaktır;
- d) ne bir Taraf Devlet uyruğu ile bir yabancıнын evliliği, ne evliliklerinin dağılması, ne de evlilik esnasında eşlerden birinin uyrukluğunu değiştirmesi, otomatik olarak diğer eşin uyrukluğunu etkiler.

Madde 5- Ayırım Yapmama

1. Bir Taraf Devletin uyrukluğa ilişkin kuralları cinsiyet, din, ırk renk, ulusal veya etnik kökene dayalı ayrımcılık oluşturacak biçimde herhangi bir uygulama veya ayrıcalık içeremez.
2. Her Taraf Devlet, uyrukları arasında, uyrukluk gerek doğumla gerekse sonradan kazanılmış olsun ayırım yapmama ilkesi doğrultusunda hareket edecektir.

BÖLÜM III- Uyrukluğa İlişkin Kurallar

Madde 6- Uyrukluğun İktisabı

1. Her Taraf Devlet kendi uyrukluğunun aşağıdaki kişilerce hukuken iktisap edilmesi için iç hukukunda düzenleme yapacaktır:

a) dışarıda doğan çocuklara ilişkin iç hukukta öngörülen istisnalar dışında, doğumları esnasında anne-babalarından birisi bir Taraf Devletin uyrukluğunu taşıyan çocuklar. Ebeveyni; tanıma, mahkeme kararı veya benzeri yollarla belirlenen çocuklar bakımından her Taraf Devlet; çocuğun, uyrukluğunu iç hukukla belirlenen yöntemi müteakip kazanacağını öngörebilir;

b) aksi takdirde uyruksuz kalacak olan kendi toprağında bulunmuş metruk (terk edilmiş) çocuklar.

2. Her Taraf Devlet iç hukukunda, kendi topraklarında doğan ve doğumla başka bir uyrukluk kazanmayan çocukların kendi uyrukluğunu kazanacaklarına dair hükümler öngörecektir. Bu şekilde uyrukluk:

a) doğumla hukuken, veya

b) daha sonra, bizzat veya adına, usulüne ve Taraf Devletin iç hukukuna uygun bir tarzda yapılan başvuru üzerine, uyruksuz kalan çocuklara verilir. Böyle bir başvuru, başvuru tarihinden önce kendi toprağında yasal ve olağan ikamet süresinin beş yılı aşmamış olması kaydıyla yapılabilir.

3. Her Taraf Devlet iç hukukunda, kendi toprağında yasal ve olağan bir biçimde ikamet eden (yabancı) kişileri uyrukluğuna almayı mümkün kılacaktır. Bu şekilde bir yabancıyı kendi uyrukluğuna alma koşulları belirlenirken ikamet süresi başvuru tarihinden geriye doğru on yılı aşacak biçimde olamaz.

4. Her Taraf Devlet iç hukukunda aşağıda sayılan kişilere kendi uyrukluğunu kazanma imkanı tanıyacaktır:

- a) kendi uyruklarının eşleri;
- b) altıncı madde birinci fıkrada a bendinde geçen istisnaya giren kendi uyruklarından birinin çocukları;
- c) anne-babasından birinin, kendi (söz konusu devletin) uyrukluğunu önceden kazanmış veya şu anda kazanan çocuklar;
- d) kendi uyruklarından biri tarafından evlatlık edinilen çocuklar;
- e) kendi toprağında doğup orada yasal ve olağan biçimde ikamet edenler;
- f) yasal ve olağan biçimde kendi toprağında 18 yaşından önce belirli bir süre ikamet edenler. Bu süre, ilgili Taraf Devletin iç hukukunca belirlenir;
- g) kendi toprağında yasal ve olağan biçimde ikamet etmekte olup tanınmış kabul edilen mülteci ve uyruksuz kişiler.

Madde 7- Uyrukluğun hukuken veya Taraf Devlet inisiyatifıyla kaybı

1. Bir Taraf Devlet aşağıdaki durumlar dışında iç hukukunda uyrukluğun hukuken veya kendi inisiyatifıyla kaybını öngöremez:

- a) gönüllü olarak başka bir uyrukluğun kazanılması;
- b) Taraf Devlet uyrukluğunun hile, yanlış bilgilendirme veya başvuru sahibine atfedilebilir bir biçimde ilgili gerçek bir durumun gizlenmesi yoluyla kazanılmış olması;
- c) yabancı bir devletin silahlı kuvvetlerinde gönüllü hizmet etme;
- d) Taraf Devletin hayati çıkarlarına ciddi olarak zarar verici bir biçimde davranma;
- e) Taraf Devlet ile dışarıda olağan olarak ikamet eden uyruğu arasında gerçek bağın olmaması;
- f) çocuğun küçüklüğünde Taraf Devletin uyrukluğunu kendiliğinden kazanmaya yol açan iç hukukta öngörülen ön şartların sonradan kaybedilmiş olması;
- g) bir çocuğu evlat edinme durumunda eğer çocuk kendini evlat edinen yabancı anne-babasından birinin veya her ikisinin birden uyrukluğunu kazanır veya elde ederse.

2. Birinci fıkranın c ve d bentleri dışında bir Taraf Devlet, anne-babası kendi uyrukluğunu kaybeden çocukların da kendi uyrukluğunu kaybedeceğini öngörebilir. Ancak anne-babadan birinin uyrukluğu devam ederse çocuk da uyrukluğunu kaybetmez.

3. Bir Taraf Devlet, 1. fıkranın b bendi dışında 1. ve 2. fıkralarda sayılan durumlar ilgilinin uyruksuz kalması sonucunu doğuracaksa bunları iç hukukunda uyrukluğun kaybı durumları olarak düzenleyemez.

Madde 8- Bireyin İsteği Üzerine Uyrukluğun Kaybedilmesi

- 1. İlgilinin uyruksuz kalmaması koşuluyla her Taraf Devlet kendi uyrukluğunun terkine izin verir.
- 2. Ancak bir Taraf Devlet, iç hukukunda kendi uyrukluğunun dışarıda olağan biçimde ikamet eden uyruklarınca terk edilmesi durumunda bunun geçerli olacağını öngörebilir.

Madde 9- Uyrukluğun Tekrar Kazanılması

Her Taraf Devlet kendi toprağında yasal ve olağan olarak ikamet etmekte olan eski uyruklarına iç hukukunun öngördüğü durum ve koşullarda tekrar kendi uyrukluğunu kazanma imkanı tanıyacaktır.

BÖLÜM IV- Uyrukluğa İlişkin Usuller

Madde 10- Başvuruların İşleme Konması

Her Taraf Devlet kendi uyrukluğunun kazanılması, muhafazası, kaybı, tekrar kazanılması ve belgelendirilmesine ilişkin başvuruları makul bir süre içinde işleme koymayı taahhüt eder.

Madde 11- Kararlar

Her Taraf Devlet kendi uyrukluğunun kazanılması, muhafazası, kaybı, tekrar kazanılması veya belgelendirilmesine ilişkin kararları yazılı bir biçimde gerekçelendirmeyi taahhüt eder.

Madde 12- Kararlara İtiraz ve Tekrar İnceletme Hakkı

Her Taraf Devlet kendi uyrukluğunun kazanılması, muhafazası, kaybı, tekrar kazanılması veya belgelendirilmesine ilişkin kararlarına karşı itiraz (veya temyiz) yoluyla bu kararların, kendi iç hukukuna uygun olarak, idari veya yargısal yollarla yeniden incelenmesi hakkını tanır.

Madde 13- Ücretler

1. Her Taraf Devlet kendi uyrukluğunun kazanılması, muhafazası, kaybı tekrar kazanılması veya belgelendirilmesine ilişkin hizmetlerin makul bir ücret karşılığında yapılacağını taahhüt eder.
2. Her Taraf Devlet kararların idari veya yargısal yollarla yeniden incelenmesine ilişkin ücretlerin başvuru sahiplerine bir engel çıkarmayacak miktarda olacağını taahhüt eder.

BÖLÜM V- Çok uyrukluluk

Madde 14 -Yasa Gereği Çok Uyrukluluk Durumları

1. Taraf Devletler:

- a) doğumda otomatik olarak kazanılmış bulunan farklı uyruklulukların çocuklar tarafından muhafazasına;
  - b) kendi uyruklarından birisinin evlenme ile otomatik olarak kazanılmış başka bir uyrukluğuna muhafazasına;
- müsaade eder.
2. 1. fıkrada sayılan uyruklulukların muhafazasına ilişkin hükümler bu sözleşmenin 7. maddesi hükümlerine tabidir.

Madde 15- Diğer Muhtemel Çok Uyrukluluk Durumları

Bu sözleşme hükümleri bir Taraf Devletin iç hukukunda aşağıdaki durumlarda serbestçe karar verme hakkını sınırlamaz;

- a) başka bir devlet uyrukluğunu kazanan veya elde eden kendi uyruğunun kendi uyrukluğunu muhafaza veya kaybetmesine;
- b) kendi uyrukluğunun kazanılması veya muhafazasını, başka bir uyrukluğun kaybı veya ondan vazgeçilmesi (feragat) koşuluna bağlamasına.

Madde 16 - Önceki Uyrukluğun Korunması

Bir Taraf Devlet başka bir uyrukluğun kaybı veya ondan vazgeçilmesini (feragat), bu kaybın veya vazgeçilmenin mümkün olmadığı veya makul biçimde istenemeyeceği durumlarda, bir koşul olarak ileri süremez.

Madde 17- Çok Uyrukluğa İlişkin Haklar ve Görevler

1. Bir Taraf Devlet uyrukları, ikamet ettikleri bu Taraf Devlet toprağında, başka bir uyrukluluk kazanma bakımından, bu Taraf Devletin diğer uyruklarının sahip oldukları aynı haklara sahip olacaklardır.
2. Bu bölümün hükümleri aşağıdaki hususları etkilemez:
  - a) bir Taraf Devletin aynı zamanda başka bir uyrukluğa da sahip olan kendi uyruklarından birisi lehine konsolosluk veya diplomatik korumaya ilişkin uluslararası hukuk kuralları;
  - b) çok uyrukluluk durumlarında her Taraf Devletin Devletler Özel Hukuku kurallarına ilişkin uygulaması.

BÖLÜM VI- Devletlerin Birleşmesi ve Uyrukluluk

Madde 18- İlkeler

1. Devletlerin birleşmesi durumunda uyrukluluk sorunlarında her bir ilgili Taraf Devlet, özellikle uyruksuzluğun önüne geçmek bakımından, hukukun üstünlüğü (hukuk devleti), insan haklarına

ilişkin kurallar ve bu sözleşmenin 4 ve 5. maddeleri ile bu maddenin 2 . fıkrasında yer alan ilkelere saygı gösterecektir

2. Devletlerin birleşmesi durumunda uyrukluk verme ile uyrukluğun muhafazasına ilişkin karar vermede aşağıdaki hususları dikkate alacaktır:

- a) ilgili kişinin devletle gerçek ve etkin bağı;
- b) devletlerin birleşmesi zamanında ilgili kişinin fiili ikametgahı;
- c) ilgili kişinin arzusu;
- d) ilgili kişinin bölgesel kökeni.

3. uyrukluğun kazanılmasının yabancı bir uyrukluğun kaybedilmesi koşuluna bağlı olduğu yerlerde bu sözleşmenin 16. maddesi hükümleri uygulanır.

Madde 19- Uluslararası Anlaşma Yoluyla Uzlaşma

Devletlerin birleşmesi durumunda, uyrukluğa ilişkin sorunları düzenlemede ve uygulanması mümkün olan durumlarda kendilerinin diğer ilgili devletlerle ilişkilerinde ilgili Taraf Devletler kendi aralarında uzlaşmaya gayret edeceklerdir. Bu tür uzlaşmalar, bu bölümde yer alan veya işaret edilen ilkelere uygun olacaktır.

Madde 20- Uyruk Olmayanlara İlişkin İlkeler

1. Her Taraf Devlet Aşağıdaki ilkelere saygı gösterecektir:

- a) üzerindeki egemenlik, ilhak eden devlete geçen toprak üzerinde normal olarak ikamet eden iltihak eden devlet uyrukları, ilhak eden devlet uyrukluğunu henüz kazanmamış iseler bile bu devlette (ilhak eden) kalma hakkına sahip olacaklardır;
- b) a bendinde adı geçen kişiler, sosyal ve ekonomik haklar bakımından ilhak eden devlet uyrukları ile eşit muameleye tabi olma hakkına sahip olacaklardır.

2. Her Taraf Devlet 1 . fıkrada düşünülen kişileri egemenlik yetkilerinin kullanılmasını içeren, kamu hizmetlerinde istihdam etmekten hariç tutabilir.

BÖLÜM VII- Çok Uyrukluluk Durumlarında Askeri Yükümlülükler

Madde 21- Askeri Yükümlülüklerin İfası

1. İki veya daha fazla Taraf Devlet uyrukluğunu taşıyanlardan, sadece bu devletlerden biri bakımından askeri yükümlülüklerin yerine getirilmesi istenecektir.

2. 1. fıkraya ilişkin başvuru biçimi herhangi iki Taraf Devlet arasında yapılacak anlaşma ile belirlenebilir.

3. Yapılmış veya ileride yapılabilecek özel bir anlaşma ile aksi düzenlenmedikçe, iki veya daha fazla uyrukluğa sahip kişilere aşağıdaki hükümler uygulanabilir:

a) böyle bir kişi normal olarak ikamet ettiği Taraf Devletinin askeri yükümlülüklerine tabi olacaktır. Bununla beraber, bu kişiler, 19 yaşına kadar, kendilerini, uyruğu oldukları bir diğer devletin, en azından ilk devletin süresine eşit bir süre ile, askeri yükümlülüklerine tabi olmayı tercihte serbesttirler;

b) uyruğu olmadıkları bir Taraf veya Taraf olmayan bir Devlet ülkesinde normal olarak ikamet edenler, askerlik hizmetlerini, uyruğu oldukları bir Taraf Devlet ülkesinde Yerine getirmeyi seçebilirler;

c) bir Taraf Devletin askerlik yükümlülüklerini söz konusu bu devletin hukukuna göre, a ve b fıkralarında öngörülen kurallara uygun olarak Yerine getirecek kişiler, uyruğu oldukları diğer Taraf Devlet veya Devletler bakımından da askerlik yükümlülüklerini Yerine getirmiş sayılırlar;

d) uyruğu oldukları Taraf Devletler arasında bu sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce, bu devletlerden birinde, söz konusu Taraf Devletin hukukuna uygun olarak askerlik yükümlülüklerini yerine getirmiş olan kişiler, uyruğu oldukları diğer Taraf Devlet veya Devletler bakımından da aynı yükümlülükleri yerine getirmiş sayılırlar;

e) uyuşu oldukları Taraf Devletlerin birinde fiili askerlik hizmetlerini a bendine uygun olarak Yerine getirip daha sonra normal ikametgahlarını uyuşu oldukları diğer Taraf Devlete taşıyanlar, sonraki Taraf Devlet bakımından yedekte olarak askerlik hizmetinden sorumlu olacaklardır;

f) bu maddenin uygulanması hiç bir bakımdan ilgili kişinin uyrukluğuna zarar vermez;

g) herhangi bir Taraf Devlette seferberlik ilanı durumunda bu maddeden kaynaklanan yükümlülükler söz konusu Taraf Devlet bakımından bağlayıcı değildir.

Madde 22- Askeri Yükümlülüklerden Muafiyet veya Başka Alternatif Kamu Hizmeti

Varılmış veya varılacak özel bir anlaşma hükümlerince aksi öngörülen durumlar dışında, iki veya daha fazla Taraf Devlet uyrukluğuna sahip olan kişilere aşğıdaki hükümler de uygulanabilir:

a) bu sözleşmenin 21 . maddesinin 3 . fıkrasının c bendi, askerlik yükümlülüğünden muaf tutulan veya alternatif bir kamu hizmeti yerine getirenlere uygulanır;

b) askerlik hizmetini zorunlu tutmayan bir Taraf Devlet uyrukları, bu Taraf Devlet ülkesinde normal ikametgaha sahip iseler, askerlik yükümlülüklerini yerine getirmiş sayılırlar. Ancak, bu kişiler askerlik hizmetinin zorunlu olduğu ve uyuşu oldukları bir Taraf Devlet veya Devletler bakımından askerlik yükümlülüklerini yerine getirmemiş sayılırlar. Meğer ki adı geçen normal ikametgaha, ilgili her Taraf Devletin imza anında veya onay, kabul veya katılma belgelerini tevdi sırasında bildirecekleri belirli bir zamana kadar sahip olunmuş olsun;

c) Yine, zorunlu askerlik hizmeti istemeyen bir Taraf Devlet uyrukları, aynı zamanda uyuşu oldukları bir başka Taraf Devletin öngördüğü fiili askerlik süresine en azından eşit bir süre ile gönüllü askerlik hizmetinde bulunurlarsa, normal ikametgahlarının bulunduğu yere bakılmaksızın, askerlik yükümlülüklerini yerine getirmiş sayılırlar.

BÖLÜM VIII- Taraf Devletler Arasında İşbirliği

Madde 23- Taraf Devletler Arasında İşbirliği

1. Taraf Devletler arasında işbirliğine imkan sağlama bakımından, bu devletlerin yetkili mercileri:

a) Avrupa Konseyi Genel Sekreterine, sözleşmenin uygulamasına ilişkin gelişmelerle, çok uyrukluluk ve uyruksuzluk halleri dahil, uyrukluğa ilişkin iç hukukları hakkında bilgi sağlarlar;

b) birbirlerine talep üzerine, sözleşmenin uygulamasına ilişkin gelişmelerle, uyrukluğa ilişkin iç hukukları hakkında bilgi sağlarlar.

2. Taraf Devletler Avrupa Konseyinin hükümetler arası uygun organı çerçevesinde, uyrukluluk ve ilgili sorunlara ilişkin uygulama ile hukuk ilkeleri konusunda ilerici gelişmelere katkıda bulunmak ve ilgili sorunlarla uğraşmak için, kendi aralarında ve Avrupa Konseyi üyesi diğer devletlerle işbirliği yaparlar.

Madde 24- Bilgi Değişimi

Her Taraf Devlet, her zaman için, aynı yönde beyanda bulunan herhangi bir diğer Taraf Devlete, verilerin korunmasına ilişkin uygulanabilir hukuk kurallarına tabi olmak koşuluyla, bu diğer Taraf Devlet uyruklarınca gönüllü olarak kendi uyrukluğunun kazanılabileceği konusunda bilgi vereceğini beyan edebilir. Bu beyan, Taraf Devletin hangi koşullarla bu biçimde bilgi vereceğini gösterebilir. Beyan her zaman için geri çekilebilir.

BÖLÜM IX- Sözleşmenin Uygulanması

Madde 25- Sözleşmenin uygulanmasına İlişkin Beyanlar

1. Her devlet imza anında veya onay, kabul, uygun bulma veya katılma belgelerini tevdi sırasında, sözleşmenin VII . Bölümünü uygulama dışı bırakacağını beyan edebilir.

2. VII . Bölüm hükümleri, sadece kendileri bakımından bu Bölümün yürürlükte olduğu Taraf Devletler arasındaki ilişkilerde uygulanabilir.

3. Her Taraf Devlet, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine ileride herhangi bir zamanda; imza anında veya onay, kabul, uygun bulma veya katılma belgelerinde hariç tutulan VII. Bölüm hükümlerini uygulayacağını bildirebilir. Bu bildirim, bildirim alındığı tarihten itibaren geçerlidir.

Madde 26- Bu Sözleşmenin Etkileri

1. Bu sözleşme hükümleri, uyrukluk alanında bireylere daha lehte haklar öngören yürürlükteki veya yürürlüğe girecek bağlayıcı uluslararası metinler ile iç hukukta yer alan hükümlere zarar vermez.

2. Bu sözleşme, aşağıda sayılan;

a) 1963 tarihli *Çok Uyrukululuk Durumunda Askeri Yükümlülükler ve Çok Uyrukululuk Durumlarının Azaltılması Üzerine Sözleşme* ve bunun *Protokolleri*;

b) Bu Sözleşme ile bağdaştığı ölçüde diğer bağlayıcı uluslararası metinler, ile bağlı, Taraf Devletler arasındaki ilişkiler bakımından, bunların uygulanmasına zarar vermez.

BÖLÜM X- Son Hükümler

Madde 27- İmza ve Yürürlüğe Giriş

1. Bu sözleşme, Avrupa Konseyi üyesi devletler ile, hazırlanmasına katılan diğer üye olmayan devletlerin imzasına açıktır. Bu devletler;

a) onay, kabul veya uygun bulma çekincesi koymadan imza ile; veya

b) onay, kabul veya uygun bulma kaydıyla; onay, kabul veya uygun bulmadan sonra imza ile bu sözleşme hükümlerinin bağlayıcılığını ifade edebilirler. Onay, kabul veya uygun bulma belgeleri, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi edilir.

2. Bu sözleşme, önceki fıkra hükümlerine uygun olarak sözleşme ile bağlı olacaklarını rızaları ile ifade eden Avrupa Konseyi üyesi üç devletin bu tarihten itibaren üç aylık sürenin dolmasını takip eden ayın ilk gününde, sözleşme ile bağlı olacaklarını rızaları ile ifade eden bütün devletler bakımından yürürlüğe girer.

3. Daha sonraki bir tarihte sözleşme ile bağlı olma rızasını ifade eden devletler için sözleşme, imza tarihi veya onay, kabul veya uygun bulma belgelerinin tevdi tarihinden itibaren üç aylık dönemin dolmasını takip eden ayın ilk gününde yürürlüğe girer.

Madde 28- Sözleşmeye İltihak (Katılma)

1. Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, sözleşmenin hazırlanmasına iştirak etmemiş Konsey üyesi olmayan herhangi bir devleti bu sözleşmeye katılmaya davet edebilir.

2. Katılan devlet bakımından bu sözleşme, katılma belgesinin Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdiinden itibaren üç aylık sürenin geçmesini takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer.

Madde 29- Çekinceler

1. Bu sözleşmenin I, II ve VI. Bölümlerinin içerdiği hiç bir hükme çekince konamaz. Herhangi bir devlet imza anında veya onay, kabul, uygun bulma veya katılma belgesinin tevdi sırasında, sözleşmenin amaç ve konusu ile bağdaşır olmak kaydıyla sözleşmenin diğer bir veya daha çok hükmüne çekince koyabilir.

2. Sözleşmenin bir veya daha çok hükmüne çekince koyan devlet, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine, iç hukukunun ilgili içeriği veya diğer ilgili konularda bildirimde bulunur.

3. I . fıkraya göre bir veya daha fazla çekincede bulunan devlet, durum ve koşulların elverdiği en kısa zamanda bu çekincelerini kısmen veya tamamen kaldırmayı ciddi olarak düşünecektir. Bu şekilde çekinceyi kaldırma bildirim yoluyla Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yapılır ve bu bildirim alındığı tarihte geçerli olur.

4. 30. madde 2. fıkrada işaret edilen beyanda adı geçen bir bölgeye bu sözleşme uygulamasını teşmil eden herhangi bir devlet, ilgili bölge bakımından, önceki fıkraların hükümlerine uygun bir biçimde bir veya daha çok çekincede bulunabilir.

5. Sözleşmenin VII . bölümündeki herhangi bir hükme çekince koyan bir devlet, kendisinin bizzat kabul ettiği kadarı hariç, bu hükümlerin başka bir Taraf Devletçe uygulanmasını talep edemez.

Madde 30- Bölgesel Uygulama

1. Devletler, imza zamanı veya onay, kabul uygun bulma veya katılma belgesini tevdiinde bu sözleşmenin uygulanacağı belirli bir bölge veya bölgeler belirleyebilirler.

2. Devletler, sonraki bir tarihte, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yapacakları bir beyanla, bu sözleşmenin uygulanmasını, adlarına taahhütte bulunmaya yetkili, veya uluslararası ilişkilerinde kendilerinden sorumlu oldukları kişilere veya beyanda belirlenen bir başka bölgeye teşmil edebilirler. Bu bölge bakımından sözleşme, söz konusu beyanın Genel Sekreterce alındığı günden itibaren geçecek üç aylık dönemi takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer.

3. Yukarıdaki iki fıkrada, beyanla belirlenen herhangi bir bölge bakımından, yapılmış beyanlar, Genel Sekretere yapılacak bir bildirimle geri alınabilir. Geri alma, bu bildirim Genel Sekreterce alındığı günden itibaren geçecek üç aylık dönemi takip eden ayın ilk günü geçerli olur.

Madde 31- Çekilme

1. Herhangi bir Taraf Devlet, her zaman için, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yöneltilecek bir bildirimle sözleşmenin tamamından veya VII. Bölümünden çekilebilir.

2. Böyle bir bildirim, bildirim Genel Sekreter tarafından alınmasından itibaren geçecek üç aylık dönemi takip eden ayın ilk gününde geçerli olur.

Madde 32- Genel Sekreterce Yapılacak Bildirimler

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Avrupa Konseyi üyesi Devletlere, herhangi İmzacı, Taraf veya bu sözleşmeye katılan diğer devletlere aşağıdaki hususları bildirir:

- a) her imzalamayı;
- b) tüm onay, kabul, uygun bulma veya katılma belgelerinin tevdiini;
- c) sözleşmenin 27 ve 28. maddelerine göre, bu sözleşmenin her yürürlüğe giriş tarihini;
- d) bu sözleşmenin 29. maddesine uygun olarak konulan her çekince ve çekincelerin kaldırılmasını;
- e) bu sözleşmenin 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30 ve 31 . maddeleri hükümlerine göre yapılacak her beyan veya bildirimi;
- f) bu sözleşmeye ilişkin diğer herhangi bir işlem, bildirim veya yazışmayı.

Usulüne göre yetkili kılınmış olan aşağıda imzaları bulunan temsilciler bu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

Avrupa Konseyi arşivinde saklanacak her iki metinde aynı derecede geçerli olmak üzere, İngilizce ve Fransızca dillerinde 7 Kasım 1997'de Strasbourg'ta imzalanmış olup onaylanmış kopyalar Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından her bir üye devlete, bu Sözleşmenin hazırlanmasına iştirak eden üye olmayan devletlere ve bu Sözleşmeyi onaylamak üzere davet edilmiş olan her hangi bir devlete gönderilecektir.